

Rajapinta ry. Vuosikertomus 2019

Toiminta

Meetupit

Yhdistys järjestää meetupeja, jotka ovat kaikille avoimia, maksuttomia esittely- ja keskustelutilaisuuksia. Esitykset käsittelevät etupäässä yhdistyksen jäsenten kuten tohtoriopiskelijoiden tutkimusta. Yhdistys järjestää tapaamisia myös aihepiirin parissa työskennelleiden tutkijoiden nykyisillä työpaikoilla, jolloin mukana on myös käytännönläheisempiä esityksiä. Vuonna 2019 meetupeja pidettiin yhteensä neljä.

Rajapintapäivät ja Community Action -tapahtumat on listattu erikseen alempana.

KEVÄT:

25.1. Sitra: Ihminen, data ja yksityisyys

Puheenvuorot:

- Tilaisuuden avaus: Rajapinnan ja Sitran esittely
- Henrik Rydenfelt (Oulun yliopisto): "Mitä on datan yksityisyys?"
- Tuukka Lehtiniemi (HY/Aalto/UTU): "Mitä saamme dataa vastaan?"
- Markus Kalliola (Sitra): "Reilu data: Mitä eettisesti kestävä henkilödatan hyödyntäminen edellyttää"?

14.2. Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut: Yhteiskuntatieteilijän digitaidot?

Puheenvuorot:

- Jarno M. Koponen (Head of AI and Personalization, YLE): "Urapolkuni tekoälyn ja journalismin parissa"
- Kaisa Pekkala (yritysviestinnän tutkija, Jyväskylän yliopisto): "Digitaidot ja asiantuntijuuden näkyväksi tekeminen"
- Matti Nelimarkka (tutkijatohtori, Helsingin yliopisto): "Pitäisikö yhteiskuntatieteilijänkin osata koodata?"
- Heini Hult-Miekkavaara (osaamispalveluiden asiantuntija, YKA): "Miten digitaidot näyttäytyvät uravalmentajan näkökulmasta?"

8.4. Tampere University: Content labeling in social media: how and why?

Puheenvuorot

- Balsam Abdulghani (DEEVA project, Turku University of Applied Sciences): "BigClassifier, an efficient tool for annotating data from social media"
- Margareta Salonen (LUOTSIVA project, University of Jyväskylä): "Sanomalehtien Facebook-sivujen yleisösuhte ja moderointi"

- Joel Kiskola and Thomas Olsson (EmoDiM project, Tampere University): “Designing UI Interventions to Support Users’ Emotional Reflection while Reading and Posting”

20.5. Kevätjuhla

- Rajapinta järjesti kevätjuhlat Teurastamolla Helsingissä koko jäsenistölle 20.5.2019. Paikalla oli parikymmentä jäsentä mukaan lukien hallituksen edustus. Rajapinta tarjosi ruokaa ja virvokkeita.

SYKSY:

31.10. Tampere University: AI in research: Human, industry, and society

Puheenvuorot:

- Tuomo Hiippala: Applying natural language processing and computer vision in the humanities: examples from three case studies
- Ritva Savonsaari: Tampere AI Hub at the intersection of university and industry
- Aino Ahtinen: Affective computing on robotics – case studies

18.12. Yhdistyksen vuosikokous ja pikkujoulut (Helsinki)

- Vuosikokouksessa valittiin uusi hallitus, keskusteltiin yhdistyksen toiminnasta ja tulevaisuudesta sekä juhlittiin pikkujouluja.

Rajapinta-päivät

Rajapintapäivät järjestettiin Espoon Otaniemessä 7.-8.11.2019. Torstai 7.11. oli työpajapäivä, ja perjantaina 8.11. järjestettiin epäkonferenssi. Tapahtuma oli maksuton.

Torstaina järjestettiin kaksi peräkkäistä työpajaa aiheista, joiden aiheet nousivat Rajapinta ry:n tavoitteesta kehittää teknologian ja yhteiskunnan tutkimuksen toimintaedellytyksiä Suomessa. Työpajat olivat avoimia kaikille halukkaille osallistujille. *Verkostoanalyysityöpajassa* käytiin läpi käytännön keinoja ja välineitä datan keräämiseen sosiaalisesta mediasta ja tämän datan analysoimiseen erityisesti verkostoanalyysin keinoin. *Datan käsittelyyn keskittyneessä sessiossa* osallistujat esittelivät omia datasettejään ja pohtivat uusia tutkimuksellisia lähestymistapoja niihin. Opinnäytetyöseminaariin ei saatu tarpeeksi ilmoittautuneita joten sitä ei tänä vuonna järjestetty, ilmoittautuneet osallistujat yhdistettiin tutkijoiden kanssa kuitenkin keskustelemaan aihealuistaan.

Perjantain 8.11. epäkonferenssi (unconference) oli avoin ja osallistumiseen pohjaava tapahtuma, jonka agenda muodostui osallistujien yhteistyössä. Tapahtumaan kutsuttiin avoimella kutsulla esityksiä, jotka käsittelivät teknologiaa, yhteiskuntaa ja digitaalisia menetelmiä. Osallistujia pyydettiin lisäämään oma aiheensa tapahtuman avoimeen kalenteriin. Ohjelmassa oli yhteensä 24 puolen tunnin mittaista sessiota, sekä perinteisiä esityksiä että keskustelevampia ohjelmanumeroita kuten fishbowl-paneeleja (ks. Taulukko alla). Päivän päätteeksi palkittiin Rajapinta-opinnäytetyön saajat sekä pidettiin yhdistyksen keskusteleva

townhall-kokous. Epäkonferenssipäivään ilmoittautui yhteensä 72 osallistujaa, jotka olivat pääosin tutkijoita eri yliopistoista mutta myös ammattikorkeakoulujen, julkishallinnon ja liike-elämän edustajia.

Rajapintapäivien epäkonferenssin ohjelma

Aika 8.11.2019	Palaver (iso, 50 hlö)	Takka (keskikokoinen, 35 hlö)	Poli (pieni, 18 hlö)
10.00-10.25	Current research: Outcomes and experiences of reporting ADM cases with the NGO AlgorithmWatch (ADM=automated decision-making) Minna Ruckenstein (HY)	My Research: Comparing computational and traditional party position estimates – Case of Finnish political parties in 2003 – 2019 Juha Koljonen (HY)	
10.30-10.55	Mini-roundtable (participatory session): A roundtable discussion aiming at 1) identifying ADM cases to discuss in the next round of reporting with AlgorithmWatch 2) finding balance between individual cases and the more general societal questions at stake Tuukka Lehtiniemi (HY)	My research: Difficulties in emotion annotation for sentiment analysis tasks & how that affects translation quality when using annotation projection. Emily Öhman (HY)	Let's discuss: expectations and norms in money-mediated platform-based sharing services and spillover effects on social relations and social sharing. Tuomas Soila/HY
11.00-11.25	Current research: <i>Realism and instrumentalism about topic modeling.</i> How can unsupervised text analytics support the interpretation of texts? Using topic modeling as a case, I discuss two metatheoretical answers. Juho Pääkkönen (HY & Aalto)	Tätä tutkin: Tietojärjestelmät sosiaalityössä - Suuret odotukset ja vaietut riskit. Susanna Salovaara (LaY)	Current research: Social Media as a pulse for Public health surveillance - #Juul on Twitter. Aqdas Malik (Aalto)

11.30-11.55	Fishbowl: Teaching methods to study algorithmic systems and infrastructures Salla-Maaria Laaksonen (HY/Rajapinta)	Tätä tutkin: Eduskuntavaaliehdokk aat Ylen vaalikoneessa 2019 – interaktiivinen verkostoanalyysityökal u. Veikko Isotalo (HY/Aalto)	Let's brainstorm on how to minimize bias in machine learning algorithms and applications. Emily Öhman (HY)
LOUNAS	Palaver (50 hlö)	Takka (keskikokoinen, 35 hlö)	Poli (pieni, 18 hlö)
13.00-13.25	Kokeellinen sessio: Digiaineistoihin ja -menetelmiin liittyvän verkkomateriaalin tuottaminen Janne Matikainen, Sofia Tikanmäki, Lasse Keinonen, Helsingin yliopisto	Current research: <i>Who are the Gatekeepers of Social Media? – Conversational practices on newspapers' Facebook pages.</i> Margareta Salonen, Margarethe Olbertz-Siitonen ja Turo Uskali	Researching next (looking also for insights from Emily's session): Perceiving the programmers' attitudes towards AI ethics and ethical design Juho Vaiste, Uni Turku
13.30-13.55	How to: <i>How to provide your own software and services on CSC's environment.</i> Kalle Happonen / CSC		What we would like to study: Shifting financial culture in digital spaces? A discussion. Heidi Hirsto & Ella Lillqvist
14.00-14.25	How to: <i>Current SSH tool development at CSC.</i> Aleksi Kallio / CSC	My research: <i>How are data sets imbued with political capacities?</i> I introduce strategies and concepts that I use in my PhD to explore how same data sets are used by different people to pursue goals related to social good. Ville Aula (LSE)	
KAHVI			

15.00-15.25	Current research: Studying cultural change in digital spaces Marjoriikka Ylisiurua	Language research methods for information and inspiration How to: Utilizing the corpora and tools of the Language Bank of Finland (Kielipankki) in digital humanities research. Tero Aalto (CSC – IT Center for Science)	Case: Informaatiovaikuttamisen kurssi Aalto yliopistosta keväällä 2019. Purku tavoitteista ja lopputuloksesta; piilo-opetussuunitelma ja käytäntö sekä saavutetut tavoitteet. Vesa Kantola
15.30-15.55	Rajapinnan opinnäytetyöpalkintojen esittely / Presenting the Rajapinta Thesis Awards		Let's figure out how to Identify motivations in vast amounts of text!? Markus <u>Petteri</u> Laine (HY)
16.00-16.25	Rajapinnan town hall: Päivien kooste ja keskustelua tulevasta vuodesta / Re-capping the Rajapinta Days and a discussion of the coming year Hallitus / Board	--	--
16.30-	Social event Dipoli		

Community Action -tapahtumat

Yhdistyksen jäsenet järjestivät Rajapinnan Community Action -tuella useita tapaamisia:

- Skrivarstuga-tekstityöpaja Helsingissä 12.2.2019 (Airi Lampinen & Jesse Haapoja)
- Metodisuhtanteiden mahti -lukupiiri kokoontui kolme kertaa keväällä 2019 (järjestäjä Matti Nelimarkka)
- A Tale of Two Cultures: Qualitative and Quantitative -lukupiiri kokoontui keväällä 2019 yhteensä viisi kertaa (järjestäjä Juho Pääkkönen)
- Computational Social Science journal club aloitti toiminnan kahdella tapaamisella syksyllä 2019 (järjestäjä Matti Nelimarkka)
- "Let's read and comment funding applications" -workshopit 17.8. & 31.8. (järjestäjä Matti Nelimarkka)

- Rajapinta sponsoroi illallistapaamisen kolmelle opiskelijalle professori Chris Bailin (Duke University) kanssa hänen vieraillessaan Helsingissä lokakuussa 2019. (järjestäjä Matti Nelimarkka)

Rajapinta-kurssi

Vuosina 2017 ja 2018 Rajapinta ry. järjesti yliopistossa maisteritason **kurssin Digitaalisen yhteiskunnan rajapinnoilla** (SOSM-321) yhteistyössä valtiotieteellisen tiedekunnan Kuluttajatutkimuskeskuksen kanssa. Vuonna 2019 ko. kurssin Tiedekulmassa tehtyjä luentotallenteita käytettiin kolmella eri verkkokurssilla, keväällä ja Helsingin yliopiston Avoimen yliopiston kesäopinnoissa järjestetty Digitaalinen media ja yhteiskunta: Digitaalisen yhteiskunnan rajapinnoilla, sekä SOSM-321 Digitaalisen yhteiskunnan rajapinnoilla (syksy 2019). Kurssit noudattivat muuten tehtävänannoiltaan alkuperäistä vuoden 2018 kurssia. Kursseja opettivat Salla-Maaria Laaksonen ja Minna Kaarakainen. Niille osallistui yhteensä 239 opiskelijaa.

Linkit videotallenteisiin löytyvät täältä:

2017:

<https://rajapinta.co/2017/10/24/digitaalisen-yhteiskunnan-rajapinnoilla-luentosarja-tiedekulmassa-30-10-11-12/>

2018:

<https://rajapinta.co/2018/09/03/digitaalisen-yhteiskunnan-rajapinnoilla-luentosarja-2018-kaynnistyy-4-9/>

Yhdistyksen viestintä

Yhdistyksen julkaisukanavana on edelleen toiminut **Rajapinta-blogi** osoitteessa <https://www.rajapinta.co/>. Vuonna 2019 blogissa julkaistiin 15 blogikirjoitusta. Blogissa on viestitty yhdistyksen tapahtumista sekä julkaistu yhdistyksen toimintakenttään ja tutkimusteemoihin liittyviä blogikirjoituksia. Kirjoittajina ovat enimmäkseen toimineet hallituksen jäsenet, mutta enenevässä määrin myös muut yhdistyksen jäsenet. Sivustolla on keskimäärin 854 sivulatausta per kuukausi.

Yhdistyksen viestintäkanavana toimii myös **Facebook-sivu**, jonka kautta julkaistaan kutsut yhdistyksen tapahtumiin sekä jaetaan linkit blogikirjoituksiin. Sivulla oli vuoden 2019 lopussa 574 seuraajaa. Sivun osoite on <https://www.facebook.com/RajapintaCo/>

Yhdistys on **Twitterissä** tilillä @RajapintaCo. Twitteriin on jaettu linkit blogikirjoituksiin sekä tiedot yhdistyksen tapahtumista. Tilillä oli vuoden 2019 lopussa 365 seuraajaa.

Yhdistyksen jäsenille ja muille kiinnostuneille on viestintää ja tiedonjakoa varten olemassa myös sähköpostilista discussion@rajapinta.co jolla oli vuoden lopussa 188 jäsentä.

Opinnäytetyöpalkinto

Alan akateemisen tutkimuksen juurtumiseksi yhdistys on halunnut tukea varhaista akateemisesti lupaavaa työtä, ja pyysi elokuussa sähköpostilistalla, yhdistyksen sosiaalisen median palveluiden kautta sekä ehdotuksia gradupalkinnon saajiksi. Yhteensä ehdotuksia palkinnon saajiksi tuli kymmenen:

- Kira Keini. "Kaikki on hyvin, kunnes ryhdyt puhumaan ilmastonmuutoksesta." Analyysi Suomessa ja Espanjassa työskentelevien ilmäkehätieteilijöiden sosiaalisen median käytöstä
- Sinikka Sysky: Fenomenografinen tutkimus algoritmien etiikasta
- Elina Vaahensalo: Minä, ne muut ja Suomi24 : toiseuttavan verkkokeskustelun määrittely ja tutkiminen
- Lotta Heikkinen: Viestinnän ammattilaisten käsityksiä ja kokemuksia yksityisyysrajoista ja niiden hallinnasta Instagramissa
- Elsa Kalervo: PODpuhetta - Podcast-sarja podcasteista Suomen kuuntelukulttuurissa
- Rebekka Arvo: Ohjelmistorobotiikan käyttö diagnostisten ohjausjärjestelmien automatisoinnissa, Case Verohallinto
- Topias Päivärinta: ALUSTATALOUSLIIKETOIMINTAMALLIN HYÖDYNTÄMINEN UUSILLA TOIMIALOILLA Monitapaustutkimus: Suomen terveydenhuollon toimiala
- Pihla Toivanen: Vastamedia uutisten laskennallinen kehysanalyysi
- Kirsikka Grön: Apotti-hanke ja sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuuden odotukset
- Olli Hasu: Käsi älypuhelimella. Itsen hallinnan tekniikat medioituneessa ympäristössä

Arviointiraatiin kuuluivat: Veikko Eranti (HY), Merja Koskela (VY), Matti Nelimarkka (HY/Aalto), Thomas Olsson (TAU), Merja Porttikivi (HY/Aalto), Risto Sarvas (Aalto) ja Anu Sivunen (JYU). Kunkin työn arvioi kaksi raatilaista, jotka valittiin niin, että mahdolliset eturistiriidat, ohjaussuhteet ja kollegasuhteet vältettiin. Lopulliset voittajat päätettiin näiden arviointien pohjalta yhteisessä kokouksessa 25.10.2019. Töiden arviointi perustui niiden akateemiseen laatuun sekä siihen, miten hyvin ne toteuttivat Rajapinta ry:n toiminnan painopisteitä, jotka oli mainittu myös palkintokutsussa. Työn tekijän aktiivisuus Rajapinta-yhdistyksessä ei ollut arvioinnissa etu eikä haitta.

Lautakunta valitsi kaksi voittajaa, joista molemmat saivat 500 euron tunnustuspalkinnon:

- **Pihla Toivanen** (Helsingin yliopisto, tietojenkäsittelytiede): Vastamedia uutisten laskennallinen kehysanalyysi
- **Elina Vaahensalo** (Turun yliopisto, digitaalinen kulttuuri): Minä, ne muut ja Suomi24 : toiseuttavan verkkokeskustelun määrittely ja tutkiminen

Molemmat työt edustavat Rajapinta ry:n ytimessä olevaa digitaalista otetta yhteiskuntatieteellisten kysymysten ratkaisemisessa. Ne ovat laadukkaita, tieteidenvälisiä töitä, jotka ottavat uusia rohkeita hyppyjä teoreettisten, metodologisten tai epistemologisten raja-aitojen yli. Arviointiraati arvosti myös töiden ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita sekä omaperäistä otetta niiden tarkastelussa.

Toivasen tutkimus selvittää, miten suomalainen vastamedia käyttää ja kehystää valtamedian uutisia, sekä soveltaa ohjattua koneoppimista eri kehystämisen tapojen tunnistamiseen. Työ tarttuu mielenkiintoiseen ja ajankohtaiseen aiheeseen, käsittelee sitä sekä yhteiskuntatieteellisesti että laskennallisesti, ja tuottaa tällä yhdistelmällä lisää ymmärrystä siitä, miten mediajulkisuuden dynamiikkaa voi tutkia laskennallisten menetelmien avulla. Työ keskustelee kahden eri tieteenalan kirjallisuuden kanssa ottamalla yhteiskuntatieteellisen käsitteen ja soveltamalla menestyksekkäästi koneoppimisen menetelmiä sen ratkaisemiseksi. Työ on selkeä esimerkki "Rajapinta-alan perustutkimuksesta", jollaista arviointiraati peräänkuuluttaa lisää.

Vaahensalon tutkimuksen lähtökohtana on uusi käsite 'toiseuttava verkkokeskustelu', jota määrittelemällä yritetään löytää vihapuheen käsitettä neutraalimpi ja monipuolisempi tutkimuksellinen tarkastelukulma. Tutkimuksessa yhdistetään mediakulttuurin ja kielentutkimuksen sekä jossain määrin sosiaalipsykologista näkökulmaa. Työssä tarkastellaan digitaalisten aineistojen käyttöliittymiä ja pohditaan niitä kriittisesti käyttämällä Suomi24-aineistoa ja Korp-työkälyä esimerkkinä. Työssä osoitetaan konkreettisesti, miten digitaalista analyysiä voi tehdä määrällisesti ja argumentoidaan samalla laadullisen tutkimusotteen selittävää voimaa. Usein digitaalista yhteiskuntatiedettä vaivaa tietynlainen muutoksen nopeus ja siitä aiheutuva käsitteellinen köyhyys, mihin tämä gradu tarjoaa oivallisen kontribuution.

Hallinto

Hallitus

Yhdistyksen toisena toimintavuonna hallitukseen kuuluivat

- Salla-Maaria Laaksonen (puheenjohtaja, University of Helsinki)
- Minttu Tikka (varapuheenjohtaja, University of Helsinki)
- Jukka Huhtamäki (Tampere University of Technology)
- Juha Koljonen (University of Helsinki)
- Tuukka Lehtiniemi (Aalto University / University of Turku)
- Robin Lybeck (Åbo Akademi)
- Merja Porttikivi (University of Helsinki / Aalto University)
- Margareta Salonen (University of Jyväskylä)

- Tuomas Soila (University of Helsinki)
- Ulkoinen rahastonhoitaja: Marjoriikka Ylisiurua (University of Helsinki)

Jäsenmäärä

Yhdistyksellä oli vuoden 2019 lopussa 186 jäsentä (2018: 125 jäsentä).

Talous

Yhdistys ei ole kerännyt vuonna 2019 liittymis- tai jäsenmaksuja. Yhdistyksen toimintatarkastamaton tulos vuonna 2019 oli tasapainossa, kun osa Koneen säätiön yleisavustusennakosta siirrettiin seuraaville toimintakausille siirtovelaksi.

Tämä järjestely on seurausta Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston yhteisen Tietotekniikan tutkimuslaitos HIITin merkittävästä avustuksesta Rajapinta-päivien järjestämiseksi. Osa rajapintapäivien kustannuksista maksettiin suoraan Aalto-yliopiston kautta eivätkä siksi näy yhdistyksen kirjanpidossa.